

Tudor Vladimirescu și Ghiță Opran

Claudia Suru

Tudor Vladimirescu a rămas în istorie ca o mare personalitate și a fost comandantul pandurilor din Țara Românească, iar în anul 1821, an de referință pentru întreaga istorie ce a urmat, a reușit să-și constituie numai în câteva luni marea sa oaste și să răstoarne ordinea nedreaptă ce se instituisese treptat și de mulți ani în Țările Române.

Cu Ghiță Opran se cunostea de mult, dintr-o activitate comună care i-a supus la multe încercări pe care au reușit să le depășească, apropiindu-se sufletește.

Acesta era originar din Botoșești-Paia, localitate pe atunci în județul Mehedinți, situată în apropiere de Prejna, sat unde Tudor Vladimirescu ctitorise biserica.

Tatăl său, Grigore Opran este cunoscut ca unul dintre ctitorii bisericii din Botoșești-Paia. Ghiță Opran a fost căsătorit cu Bălașa, după cum rezultă din certificatul de deces al fiului său Petru zis Pera¹. În momentul nașterii lui Petru, anul 1815, Ghiță și Bălașa Opran locuiau la Orșova (Rușava), localitate care pe atunci se situa în Imperiul Austro-Ungar, la granița cu Țara Românească.

Familia Ghiță și Bălașa Opran a avut doi fii, pe Nicolae și Petru care s-au făcut cunoscuți în Țara Românească unde și-au stabilit domiciliile, pe parcursul secolului al XIX-lea, printr-o activitate deosebită politică și publicistică². Prin fii săi, Ghiță Opran s-a înrudit cu alte două mari familii renumite din istoria țării: Nicolae era căsătorit cu sora cunoscutului publicist și om politic Emanoil Chinezu³ a căror mamă era născută Păianu⁴, iar Petru s-a căsătorit cu fiica polcovnicului Ion Solomon⁵, veche cunoștință a tatălui său din împrejurările grele prin care au trecut mai ales în anii revoluționari 1821. Singurul urmaș al lui Ghiță Opran, de la fiul său Petru, Eliza Opran, a moștenit casa polcovnicului Solomon de pe str. Păltiniș nr.1, care a rezistat timpurilor. Despre ea, în jurul anului 1900, Nicolae Iorga, trecând pe lângă satul Ișalnița din județul Dolj scria ca "în casa boierească de colo din fund, în mijlocul vechii grădini dese locuiește o femeie care s-a înstrăinat cu totul de lume, dar știe să trăiască pentru cei săraci și rămași în urmă pe pământul ce stăpânește"⁶.

O însemnare de pe o carte păstrată la biserica din Botoșești-Paia relatează o întâmplare dramatică ce s-a petrecut în familia Opran și care i-a determinat să lupte alături de alți nefericiți din țară pentru instituirea unei siguranțe de viață, pentru respectarea unei ordini strămoșești și ea se referă la tâlhărirea și în final, uciderea, în anul 1820, a lui Dinu Opran⁷, unchiul lui Ghiță.

Dintr-o altă însemnare pe ⁸ "Minei pe luna iunie", Râmnic, 1780, rezultă că Ghiță Opran a decedat la 10 iunie 1848 în satul Ișalnița unde a fost înmormântat, și aceasta este confirmată de Registrul stării civile al satului respectiv.

¹ Petru Opran a decedat la 23 iunie 1885, actul se păstrează la Arhivele Naționale Craiova, în Registrul Stării civile a satului Ișalnița, județul Dolj.

² *Dicționarul personalităților doljene*, Ed. Aius, Craiova, 1999, p. 155

³ *Ibidem*, p. 178

⁴ Familie care și-a luat numele de la satul de baștină Botoșești-Paia, urmașa boierilor Craiovesti

⁵ *Dicționarul...*, p. 194

⁶ N. Iorga, *România cum era până la 1918*, vol. I, București, Ed. Minerva, 1972, p. 77

⁷ A fost scrisă de preotul bisericii care a scăpat cu viață, publicată în A. Florescu, *Tezaur. Carte veche romaneasca*, Ed. Aius, Craiova, 2000, p. 342.

⁸ A. Florescu, op.cit., p. 221. Cartea s-a păstrat în satul Valea lui Pătru, județul Dolj

Ghiță Opran este atestat cu rangul de clucer și “neguțătoriu ot Craiova” în Registrul stării civile din Ișalnița, județul Dolj și era cunoscut ca moșier, dar și ca bancher și armator, având moșii în mai multe localități din Țara Românească, între care Botoșești-Paia, Ișalnița din județul Mehedinți și Ișalnița din județul Dolj. Au fost publicate câteva documente referitoare la negoțul pe care îl practica⁹. Figura sa ajunsese renumită în epocă, și a fost reconstituită recent de scriitorul Ilie Sălceanu ca fiind a unui bărbat “între două vârste, mai mult tânăr, mai mult sănătos, cu fața lată împodobită de o barbă deasă în două ape și un păr aruncat peste urechi. Purta pantaloni negri, strânși pe picior, jos lângă ciubote, cu un brâu la mijloc, la fel de întunecat la culoare, o vestă neagră peste o bluză albă cu cusături muiereste drese cu migală”¹⁰.

Din documentele publicate reiese că Ghiță Opran a intermediat corespondența dintre Tudor Vladimirescu și Nicolae Glogoveanu din Craiova, astfel sunt momentele în care Răducanu Nicolau a înștiințat pe Nicolae Glogoveanu că Tudor Vladimirescu este pe cale de a pleca din Viena. Glogoveanu primise de la Răducanu două scrisori de la Tudor din Viena, prin mijlocirea lui Ghiță Opran. Mai primise Glogoveanu o scrisoare de la Răducanu în care Tudor scria că urma să se întoarcă în țară și trimisese o butcă cu gearm¹¹. Răducanu Nicolau a trimis lui Nicolae Glogoveanu o scrisoare din partea lui Tudor Vladimirescu care scria să-i trimită 3000 groși lui Ghiță Opran¹².

Correspondența lui Tudor către împărății Austriei și Rusiei, la Constantinopol și cea adresată Congresului de la Leibach prin care îi încunoștința despre activitatea întreprinsă de el a fost trimisă și prin intermediul lui Ghiță Opran¹³.

Tudor Vladimirescu îl aprecia pe Ghiță Opran, ținea la părerile lui în materie de negoț, știind că este experimentat și cunoscător. În acest sens trebuie gândită scrisoarea pe care i-a trimis-o lui Nicolae Zoican cu indicația de a ține cont de povăuirile lui Ghiță Opran care-i dădea și banii pentru a lua “vite bune de prin sate și târguri”¹⁴.

Ca bancher Ghiță Opran acorda bani cu împrumut multor persoane, între care figurează și Tudor Vladimirescu. Astfel, în anul 1821 Ion Solomon depunea la casa Hagi Ianuș 2000 groși, cu zăpis, urmând să încaseze dobânda, iar pe baza zăpisului el s-a împrumutat de la Ghiță Opran și cu banii împrumutați s-a deplasat la Timișoara¹⁵. Tudor Vladimirescu a primit 2066 lei de la Răducanu Nicolaovici și urma să-i restituie banii prin intermediul lui Ghiță Opran¹⁶.

Că Tudor Vladimirescu a împrumutat bani de la Ghiță Opran rezultă din documentele publicate și acești bani au fost folosiți pentru susținerea revoluției. Ca urmare Tudor a cerut marelui vistier să dispună ca ispravnicatele de Gorj și Mehedinți să achite sumele împrumutate de el și pentru nevoile oștirii de la Ghiță Opran (42000 taleri) și Fota Popovici (19000 taleri)¹⁷.

Deoarece avea mare încredere în Ghiță Opran, Tudor i-a trimis spre păstrare acestuia banii strânși de la diverse persoane care urmau a fi folosiți tot pentru susținerea revoluției (1.000.000 lei)¹⁸.

Cele câteva aspecte prezentate relevă faptul că între Tudor Vladimirescu și Ghiță Opran existau relații de colaborare de multă vreme, dar mai ales afinități sufletești ce dovedesc o sinceră

⁹ *Documente. Rascoala din 1821*, vol. 5, București, 1951

¹⁰ Ilie Sălceanu, *Umbra slugerului Teodor*, Ed. Dacia, Cluj Napoca, 1988, p.104. Autorul denotă o documentare din surse ce nu au fost la îndemâna oricui, probabil a avut acces la documentele din limba germană.

¹¹ *Revoluția de la 1821. Documente*, vol. I, p. 80, doc. din 1814, 19 iulie, Orsova

¹² *Idem*, p. 83, doc. din 6 august 1814

¹³ *Ibidem*, vol. 5, p. 270

¹⁴ *Ibidem*, p. 109, doc. din 8 martie 1816

¹⁵ *Ibidem*, p. 406, vol. 3, doc. din 17 iunie 1821

¹⁶ *Ibidem*, p. 243, doc. din 2 ianuarie 1814

¹⁷ *Ibidem*, p. 137, vol.2, doc. din 1 mai 1821

¹⁸ *Ibidem*, vol.5, p. 451

prietenie. Ele sugerează existența unor documente încă necunoscute și care se păstrează încă. De aceea este necesară continuarea cercetării și studiului ce ar putea aduce completări la momentele necunoscute din istoria țării.

Summary

Ghiță Opran was born in Botosesti-Paia (at first this locality belonged to Mehedinti County, but now belongs to Doij County).

The church from Botosesti was founded by Ghita's father, Grigorie Opran. Dinu Opran, Ghita's uncle, was killed by bandits in the Botosesti church, during the Sunday mass. This event determined Ghiță to get involved in the Revolution of 1821 and to support Tudor Vladimirescu.

Ghiță Opran was a banker, an important merchant, shipowner and landlord (he had three estates-Botosesti, Ieselnita in Mehedinti County) and Isalnita in Dolj County; he also had houses in Craiova and Orsova.

Tudor vladimirescu and this merchant had had trade relations, but they were also very good friends.

Opran lent money to Tudor to finance the revolution.

Tudor Vladimirescu and his friends met in Opran's house, where they kept counsel, preparing the revolution.

The demands addressed to the Russian and Austrian emperors by Tudor Vladimirescu, were mailed by Ghiță Opran.

Ghiță Opran died on June, the 10th, 1848 and was buried at his estate in Isalnita [Dolj County].